Editorial / Editoriál

In 2026, we mark the 500th anniversary of the Battle of Mohács, a turning point that reshaped European history. The Ottoman victory over the Hungarian army led by King Louis II Jagiellon (1506 – 1526) ended the Jagiellonian personal union of the Kingdoms of Hungary and Bohemia—which included what is now Slovakia—and fundamentally altered the power structure in central Europe for centuries to come. At the centre of this upheaval was Mary of Hungary (1505 – 1558), Queen Consort of Louis II and later Governor of the Low Countries, who retired to Spain after her abdication and died there. Her life story thus connects the histories and historiographies of present-day Hungary, Bohemia, Slovakia, Austria, Belgium, and Spain.

This issue of ARS considers her legacy, offering new research and fascinating stories that link these countries. It explores her roles from multiple perspectives — as queen, shadow political player, diplomat, and Governor General of the Low Countries for her brother, Emperor Charles V. It also examines her activities in the arts – as a female art patron, collector, and curator of Habsburg collections — as well as her engagements with warfare and military architecture, a remarkable pursuit for a woman of her time — to better understand the practices Habsburg women used to consolidate their family's position as a lasting power in the early modern world.

I am glad to share this work and grateful to all the colleagues who accepted my invitation and made this project possible.

V roku 2026 si pripomíname 500. výročie bitky pri Moháči, ktorá znamenala zásadný zlom v európskych dejinách. Osmanské víťazstvo nad uhorskou armádou vedenou kráľom Ľudovítom II. Jagelovským (1506 – 1526) ukončilo existenciu Jagelovskej personálnej únie uhorského a českého kráľovstva, ktorej súčasťou bolo aj dnešné Slovensko, a na stáročia zmenilo mocenské usporiadanie v strednej Európe. V centre tohto diania stála Mária Uhorská (1505 – 1558), manželka Ľudovíta II. a neskôr miestodržiteľka Nizozemska, zastupujúca svojho brata, cisára Karola V., ktorá po svojej abdikácii odišla do Španielska, kde aj zomrela. Jej životný príbeh tak spája dejiny a historiografiu dnešného Maďarska, Čiech, Slovenska, Rakúska, Belgicka a Španielska.

Toto číslo časopisu ARS je venované jej odkazu. Prináša nové poznatky aj zaujímavé príbehy, ktoré tieto krajiny navzájom prepájajú. Skúma jej pôsobenie z viacerých perspektív — ako kráľovnú, tieňovú politickú aktérku, diplomatku a miestodržiteľku Nizozemska, ale aj ako mecenášku, zberateľku a kurátorku habsburských zbierok, ktorá sa netradične angažovala vo vojenských záležitostiach a vojenskej architektúre. Cieľom je lepšie pochopiť praktiky, ktoré ženy rodu Habsburgovcov využívali na upevnenie postavenia rodinnej dynastie, v tom čase dominantnej imperiálnej mocnosti sveta.

Moje úprimné poďakovanie patrí všetkým kolegom, ktorí prijali moje pozvanie a prispeli k realizácii tohto projektu.

Ingrid Ciulisová